

(สำเนา)

คำสั่งที่ ๓/๒๕๐๐

เรื่อง แก้อระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับที่ดินภายในเขตกำหนดเพื่อพาณิชย์กรรม
และที่อยู่อาศัย

ด้วยกรมที่ดินได้พิจารณาเห็นว่า คำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๘/๒๔๘๘ ลงวันที่ ๒๖
กันยายน ๒๔๘๘ เรื่องระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับที่ดินภายในเขตกำหนดเพื่อพาณิชย์กรรมและ
ที่อยู่อาศัย ข้อ ๔ - ๕ ยังไม่เป็นการเหมาะสมเพราะเป็นการเปิดโอกาสให้เจ้าของที่ดิน
เลือกเอาได้โดยไม่มีระยะเวลาอันจำกัด และโดยไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ อาจมีปัญหา
ขึ้นได้ในเมื่อเจ้าของที่ดินแปลงนั้นจะขอให้ไต่มาซึ่งที่ดินใหม่ เช่น เกมมีที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
อยู่แล้ว ๕๐ ไร่ ต่อมามีการประกาศกำหนดเขต ฯ ที่ดินแปลงน้อยในเขตดังกล่าวด้วย
เจ้าของที่ดินก็มีทางไต่มาซึ่งที่ดินแปลงอื่นซึ่งอยู่นอกเขตประกาศเพื่อการเกษตรกรรมได้
โดยแสดงเจตนาถือที่ดินเดิมเป็นที่พาณิชย์กรรมหรือที่อยู่อาศัยเสียก่อน น่าจะไม่ตรงกับ
เจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการกำหนดสิทธิในที่ดินเพื่อมิให้บุคคลมีที่ดินในประเภทหนึ่ง ๆ
มากเกินไป

ฉะนั้น จึงให้ยกเลิกคำสั่งกรมที่ดินข้อ ๔ และข้อ ๕ ดังกล่าวนั้นเสีย เป็นอัน
ว่าให้เจ้าของที่ดินเดิมถือสิทธิไปตามสภาพอันแท้จริงของที่ดินเดิมนั้น ไม่ยอมให้มาแสดง
เจตนาเปลี่ยนแปลงถือสิทธิในที่ดินแต่อย่างใด ส่วนบุคคลที่จะรับโอนหรือไต่มาซึ่งที่ดินในเขต
ดังกล่าวภายหลังวันประกาศกำหนดเขต ฯ ให้ไต่มาไม่เกินกำหนดสิทธิสำหรับที่อยู่อาศัย
หรือพาณิชย์กรรมตามนัยมาตรา ๓๕ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินเท่านั้น

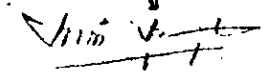
ทั้งนี้ ให้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติโดยเคร่งครัดตั้งแต่วันที่นี้เป็นต้นไป.

กรมที่ดิน

สั่ง ณ วันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๐๐

(ลงชื่อ) ฉ. สุนทรสารทูล
(นายถวิล สุนทรสารทูล)
อธิบดีกรมที่ดิน.

เป็นสำเนาอันถูกต้อง.

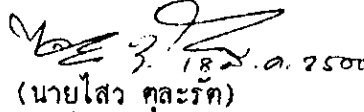
เชื่อช่วย กิต/ทวน

ที่ ๒๐๑๕ /๒๕๐๐

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

กรมที่ดินขอส่งคำสั่งดังกล่าวข้างบนนี้มาเพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่ดินทราบและถือ

ปฏิบัติ/.

(นายไสว ศุภะรัต)

รักษากร ในตำแหน่งหัวหน้ากองควบคุมสิทธิในที่ดิน ลงชื่อแทน
อธิบดีกรมที่ดิน.

"ใช้เฉพาะในราชการ ไม่เป็นสิ่งควรเปิดเผย"

บันทึก

เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๘๗ และประมวลกฎหมายที่ดิน

กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหารได้แจ้งมาโดยหนังสือที่ ๖๒๔๔/๒๔๘๘ ลงวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๔๘๘ และที่ ๖๖๔๔/๒๔๘๘ ลงวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๔๘๘ ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาที่กระทรวงคมนาคมและกระทรวง เกษตรโคหหรือมาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๘๗ และประมวลกฎหมายที่ดิน

ขอเท็จจริงมีดังต่อไปนี้ -

(ก) ในส่วนที่เกี่ยวกับกระทรวงคมนาคม ปรากฏว่ากระทรวงคมนาคมได้รับรายงานจากการรถไฟแห่งประเทศไทยและกรมทางหลวงแผ่นดิน มีข้อความทำนองเดียวกันว่า ตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดินและประมวลกฎหมายที่ดินกำหนดให้ที่ดินที่ใดครอบครองที่ดินและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิในที่ดินแจ้งการครอบครองที่ดินต่อนายอำเภอท้องที่ตามแบบ ส.ค. ๑ ภายในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๔๘๘ และแจ้งการมีสิทธิในที่ดินเกินข้อกำหนดตามแบบ จ.ส. ๑ ภายในวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๔๘๘ แต่การรถไฟฯ และกรมทางหลวงแผ่นดินเห็นว่า ที่ดินของการรถไฟฯ มีอยู่ตลอดทั้งสองข้างทางที่มีารรถไฟฯ และที่ดินของกรมทางหลวงแผ่นดินก็มีอยู่ตลอดแนวทางหลวงแผ่นดินทั่วราชอาณาจักร ถ้าจะคงแจ้งการครอบครองที่ดินและแจ้งการมีที่ดินเกินกว่าสิทธิตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ก็เป็นการยุ่งยากที่จะปฏิบัติในถูกต้องตามแบบและครบถ้วนตามกฎหมายใด จึงขอให้กระทรวงคมนาคมเสนอขอชี้ชัดของต่อรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาผ่อนผันยกเว้นที่ดินของการรถไฟฯ และที่ดินของกรมทางหลวงแผ่นดินไม่ต้องแจ้งการครอบครองที่ดินและการมีสิทธิในที่ดินเกินกว่าข้อกำหนดตามกฎหมาย กระทรวงคมนาคมพิจารณาแล้วเห็นว่า ที่ดินของกรมทางหลวงแผ่นดินซึ่งเป็นทบวงการเมือง และที่ดินของการรถไฟฯ ซึ่งเป็นองค์การของรัฐไม่อยู่ในข่ายบังคับที่จะต้องแจ้งการครอบครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๘๗ และแจ้งการมีที่ดินเกินกว่าสิทธิตามมาตรา ๓๘ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

(ข) ในส่วนที่เกี่ยวกับกระทรวง เกษตร ปรากฏว่ากรมชลประทานมีที่ดินที่ไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิเป็นจำนวนมากอยู่ในท้องที่อำเภอและจังหวัดต่าง ๆ กัน ถ้าจะคงแจ้งการครอบครองต่ออำเภอท้องที่เป็นรายแปลง ย่อมเป็นการยุ่งยาก ทั้งต้องเสียเวลานาน เพราะที่ดินเหล่านี้เป็นที่ดินติดต่อกันเป็นแนวคลองและคันกันน้ำ ซึ่งแต่ละแห่งมีความยาวตลอดแนว เป็นระยะหลายสิบลิโลเมตร หากจะผ่อนผันให้กรมชลประทานส่งแผนที่แสดง เขตที่ดินดังกล่าวแจ้งต่ออำเภอท้องที่ ๆ ที่ดินตั้งอยู่ ก็จะเป็นการสะดวกและรวดเร็วขึ้น อย่างไรก็ตามก็ กรมชลประทานเห็นว่าที่ดินเหล่านี้ กรมชลประทานได้เข้ามาในนามของกระทรวงการคลังทั้งสิ้น และเมื่อได้เอกสารต่าง ๆ มาครบถ้วนแล้ว ก็ได้ส่งให้กองรักษาที่หลวง กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง ขึ้นทะเบียนราชพัสดุตาม

/ ระเบียบ

ระเบียบทุกราย และที่ดินเหล่านี้ก็ไต่ไปเพื่อประโยชน์สาธารณะและประเทศชาติทั้งหมด เช่น ชุกคลอง ท่าคันกันน้ำ และสร้างบ้านพักของทางราชการ เมื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมายที่ดิน แล้ว ไม่น่าจะนำมาใช้บังคับแก่ที่ดินในลักษณะดังกล่าวนี้ และถ้าหากจะนำมาใช้บังคับ ก็ควรจะ ไทกระทรวงการคลัง (กองรักษาที่หลวง กรมธนารักษ์) เป็นผู้แจ้ง

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมายครบคณะ) ไทพิจารณาแล้ว ขอ เสนอความเห็นฝ่ายข้างมากดังต่อไปนี้

ปัญหาเรื่องการแจ้ง เกี่ยวกับที่ดินในกรณีทหารอ้อมามี ๒ ข้อ คือ -

(๑) จะตองแจ้งการครอบครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวล กฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๔๘๗ หรือไม่

(๒) จะตองแจ้งการมีที่ดินเกินกว่าสิทธิตามมาตรา ๓๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน หรือไม่

ปัญหาข้อแรก

พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๔๘๗ มาตรา ๕ วรรคแรก บัญญัติ ว่า "ในกรณีที่ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับโดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิที่ดิน แจ้งการครอบครองที่ดินต่อนายอำเภอท้องที่ภายในหนึ่งร้อยแปด-สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับตามหลัก เกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา" ตามมาตรานี้จะเห็นได้ว่า การแจ้งการครอบครองนั้น จะตองแจ้ง เฉพาะ ในกรณีที่ดินที่ไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิเท่านั้น ถ้าเป็นกรณีที่ดินที่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ แล้ว หากจำตองแจ้งไม่ ทั้งนี้ ปัญหาเรื่องการแจ้งการครอบครองที่ดินในกรณีทหารอ้อมาจึง เป็นปัญหา เฉพาะที่เกี่ยวกับที่ดินที่ไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิเท่านั้น

เรื่องการแจ้งการครอบครองนี้ มาตรา ๕ วรรค ๒ ไทบัญญัติไว้อีกว่า "ถ้าผู้ครอบ ครองและทำประโยชน์ในที่ดินซึ่งมีหน้าที่แจ้งการครอบครองไม่แจ้งภายในระยะเวลาตามที่ระบุไว้ ในวรรคแรก ให้ถือว่าบุคคลนั้นเจตนาละสิทธิครอบครองที่ดิน รัฐมีอำนาจจัดที่ดินดังกล่าวตามบท บัญญัติแห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ฯลฯ " ทั้งนี้ จึงเห็นได้ว่า อำนาจจัดที่ดินดังกล่าวจะมีไคเฉพาะ เมื่อที่ดินนั้นอยู่ในชายที่จะตองแจ้งการครอบครองเท่านั้น โดยนัยกลับกัน ถ้าอำนาจจัดที่ดินดังกล่าว งามิไม่แล้ว ที่ดินนั้นก็ไมอยู่ในชายที่จะตองแจ้งการครอบครอง เมื่อเป็นเช่นนั้น ประเด็นที่จะตอง พิจารณาสำหรับที่ดินในกรณีทหารอ้อมาจึงอยู่ที่ว่าอำนาจจัดที่ดินเหล่านั้นตามประมวลกฎหมายที่ดินมี อยู่หรือไม่

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในประมวลกฎหมายที่ดินเกี่ยวกับอำนาจจัดที่ดิน เฉพาะอย่าง บังมาตรา ๔ ซึ่งบัญญัติว่า "บรรดาที่ดินทั้งหลายอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือเป็นทรัพย์สิน ของแผ่นดินนั้น ถ้าไม่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น โหอชิตีมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาและดำเนินการ คุ้มครองป้องกันไคตามควรแก่กรณี ฯลฯ " และมาตรา ๑๐ ซึ่งบัญญัติว่า "ที่ดินของรัฐซึ่งมิไคมี บุคคลไคมีสิทธิครอบครองและมีสาธารณสมบัติของแผ่นดินอันราษฎรไคประโยชน์ร่วมกันนั้น ให้

"ใช้เฉพาะในราชการ ไม่เป็นสิ่งควรเปิดเผย"

บันทึก

เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๘๗ และประมวลกฎหมายที่ดิน

กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหารได้แจ้งมาโดยหนังสือที่ ๖๒๔๔/๒๔๘๔ ลงวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๔๘๔ และที่ ๖๖๔๔/๒๔๘๔ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๔๘๔ ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาที่กระทรวงคมนาคมและกระทรวงเกษตรได้หารือมาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๘๗ และประมวลกฎหมายที่ดิน

ขอเท็จจริงมีดังต่อไปนี้ -

(ก) ในส่วนที่เกี่ยวกับกระทรวงคมนาคม ปรากฏว่ากระทรวงคมนาคมได้รับรายงานจากการรถไฟแห่งประเทศไทยและกรมทางหลวงแผ่นดิน มีข้อความทำนองเดียวกันว่า ตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดินและประมวลกฎหมายที่ดินกำหนดให้ผู้ที่ครอบครองที่ดินและทำประโยชน์ในที่ดินก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินแจ้งการครอบครองที่ดินก่อนนายอำเภอท้องที่ตามแบบ ส.ค. ๑ ภายในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๔๘๔ และแจ้งการมีสิทธิในที่ดินเกินข้อกำหนดตามแบบ จ.ส. ๑ ภายในวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๔๘๔ แต่การรถไฟฯ และกรมทางหลวงแผ่นดินเห็นว่า ที่ดินของการรถไฟฯ มีอยู่ตลอดทั้งสองข้างทางที่มีรางรถไฟ และที่ดินของกรมทางหลวงแผ่นดินก็มีอยู่ตลอดแนวทางหลวงแผ่นดินทั่วราชอาณาจักร ถ้าจะต้องแจ้งการครอบครองที่ดินและแจ้งการมีสิทธิในที่ดินเกินกว่าสิทธิตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ก็เป็นการยุ่งยากที่จะปฏิบัติใหญ่หลวงของตามแบบและครบถ้วนตามกฎหมายใด จึงขอให้กระทรวงคมนาคมเสนอขอชักชวนของรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาผ่อนผันยกเว้นที่ดินของการรถไฟฯ และที่ดินของกรมทางหลวงแผ่นดินไม่ต้องแจ้งการครอบครองที่ดินและการมีสิทธิในที่ดินเกินกว่าข้อกำหนดตามกฎหมาย กระทรวงคมนาคมพิจารณาแล้วเห็นว่า ที่ดินของกรมทางหลวงแผ่นดินซึ่งเป็นทบวงการเมือง และที่ดินของการรถไฟฯ ซึ่งเป็นองค์การของรัฐไม่อยู่ในข่ายบังคับที่จะต้องแจ้งการครอบครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๘๗ และแจ้งการมีสิทธิในที่ดินเกินกว่าสิทธิตามมาตรา ๓๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

(ข) ในส่วนที่เกี่ยวกับกระทรวงเกษตร ปรากฏว่ากรมชลประทานมีที่ดินที่ไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์เป็นจำนวนมากอยู่ในท้องที่อำเภอและจังหวัดต่าง ๆ กัน ถ้าจะต้องแจ้งการครอบครองต่ออำเภอท้องที่เป็นรายแปลง ย่อมเป็นการยุ่งยาก ทั้งต้องเสียเวลานาน เพราะที่ดินเหล่านี้เป็นที่ติดต่อกันเป็นแนวคลองและคันกันน้ำ ซึ่งแต่ละแห่งมีความยาวตลอดแนว เป็นระยะหลายสิบกิโลเมตร หากจะผ่อนผันให้กรมชลประทานส่งแผนที่แสดง เขตที่ดินดังกล่าวส่งแจ้งต่ออำเภอท้องที่ ๆ ที่ดินตั้งอยู่ ก็จะเป็นการสะดวกและรวดเร็วขึ้น อย่างไรก็ตามก็เห็นที่กรมชลประทานเห็นว่าที่ดินเหล่านี้ กรมชลประทานได้เข้ามาในนามของกระทรวงการคลังทั้งสิ้น และเมื่อได้เอกสารต่าง ๆ มาครบถ้วนแล้ว ก็ได้ส่งให้กองรักษาที่หลวง กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง ขึ้นทะเบียนราชพัสดุตาม

ระเบียบทุกราย และที่ดินเหล่านี้ก็ใช้ไปเพื่อประโยชน์สาธารณะและประเทศชาติทั้งหมด เช่น ชุกคลอง ทำคันกันน้ำ และสร้างบ้านพักของทางราชการ เมื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมายที่ดิน แล้ว ไม่น่าจะนำมาใช้บังคับแก่ที่ดินในลักษณะดังกล่าวนี้ และถ้าหากจะนำมาใช้บังคับ ก็ควรจะให้กระทรวงการคลัง (กองรักษาที่หลวง กรมธนารักษ์) เป็นผู้แจ้ง

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรมการร่างกฎหมายครบคณะ) ได้พิจารณาแล้ว ขอเสนอความเห็นฝ่ายข้างมากดังต่อไปนี้

ปัญหาเรื่องการแจ้ง เกี่ยวกับที่ดินในกรณีทหารอามี ๒ ข้อ คือ -

(๑) จะต้องแจ้งการครอบครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๘๗ หรือไม่

(๒) จะต้องแจ้งการมีที่ดินเกินกว่าสิทธิตามมาตรา ๓๕ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินหรือไม่

ปัญหาข้อแรก

พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๘๗ มาตรา ๕ วรรคแรก บัญญัติว่า "ให้ผู้ที่ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับโดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิที่ดิน แจ้งการครอบครองที่ดินต่อนายอำเภอท้องที่ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา" ตามมาตรานี้จะเห็นได้ว่า การแจ้งการครอบครองนั้น จะต้องแจ้งเฉพาะในกรณีที่ดินที่ไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิเท่านั้น ถ้าเป็นกรณีที่ดินที่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิแล้ว หากจำต้องแจ้งไม่ ทั้งนี้ ปัญหาเรื่องการแจ้งการครอบครองที่ดินในกรณีทหารอามีจึงเป็นปัญหาเฉพาะที่เกี่ยวกับที่ดินที่ไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิเท่านั้น

เรื่องการแจ้งการครอบครองนี้ มาตรา ๕ วรรค ๒ ได้บัญญัติไว้อีกว่า "ถ้าผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินซึ่งมีหน้าที่แจ้งการครอบครองไม่แจ้งภายในระยะเวลาตามที่ระบุไว้ในวรรคแรก ให้ถือว่าบุคคลนั้นเจตนาละสิทธิครอบครองที่ดิน รัฐมีอำนาจจัดที่ดินดังกล่าวตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ฯลฯ" ดังนี้ จึงเห็นได้ว่า อำนาจจัดที่ดินดังกล่าวจะมีเฉพาะเมื่อที่ดินนั้นอยู่ในชายที่จะต้องแจ้งการครอบครองเท่านั้น โดยนัยกลับกัน ถ้าอำนาจจัดที่ดินดังกล่าวหาไม่แล้ว ที่ดินนั้นก็ไม้อยู่ในชายที่จะต้องแจ้งการครอบครอง เมื่อเป็นเช่นนี้ ประเด็นที่จะต้องพิจารณาสำหรั้ที่ดินในกรณีทหารอามีจึงอยู่ที่ว่าอำนาจจัดที่ดินเหล่านั้นตามประมวลกฎหมายที่ดินมีอยู่หรือไม่

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในประมวลกฎหมายที่ดินเกี่ยวกับอำนาจจัดที่ดินเฉพาะอย่างยิ่งมาตรา ๔ ซึ่งบัญญัติว่า "บรรดาที่ดินทั้งหลายอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินนั้น ถ้าไม่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ให้อธิบดีมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาและดำเนินการคุ้มครองป้องกันโดยสมควรแก่กรณี ฯลฯ" และมาตรา ๑๐ ซึ่งบัญญัติว่า "ที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครองและมีใช้สาธารณสมบัติของแผ่นดินอันราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกันนั้น ให้

อธิบดีมีอำนาจจัดหาผลประโยชน์ ฯลฯ" ก็เห็นได้ว่า ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินนั้น ถ้ามีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น อธิบดี (กรมที่ดิน) ก็ไม่มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาและดำเนินการคุ้มครองป้องกัน (มาตรา ๔) และที่ดินของรัฐอันมิใช่สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้น ถ้ามีบุคคลอื่นมีสิทธิครอบครองอยู่แล้ว อธิบดี (กรมที่ดิน) ก็ไม่มีอำนาจจัดหาผลประโยชน์เช่นเดียวกัน (มาตรา ๑๐) ในส่วนที่เกี่ยวกับความหมายของสองมาตราที่กล่าวนี้ ก็ได้เคยมีปัญหาส่งมาในคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาว่า อำนาจจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐซึ่งก่อนประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ กระทรวงการคลัง (กรมการรัษฎ) เป็นผู้ดำเนินการอยู่นั้น เมื่อประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับแล้ว จะเปลี่ยนแปลงไปประการใดหรือไม่ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๓) ได้พิจารณาให้ความเห็นว่า เมื่อประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับแล้ว อำนาจในการจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐตามที่กระทรวงการคลังมีอยู่หากเปลี่ยนแปลงไปแต่ประการใดไม่ โดยอาศัยหลักเกณฑ์ที่กล่าวมาแล้วข้างบน (คู่สำเนาแนบท้ายบันทึกนี้) ผลจึงเป็นว่า ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือที่ดินของรัฐในลักษณะ เช่นว่านี้ไม่อยู่ภายใต้บังคับการดูแลรักษาและดำเนินการคุ้มครองป้องกันหรือการจัดหาผลประโยชน์ ซึ่งก็เท่ากับว่า อำนาจจัดที่ดินดังกล่าวตามประมวลกฎหมายที่ดินหาไม่

สำหรับที่ดินในกรณีนี้หรือมา กล่าวคือที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย ที่ดินของกรมทางหลวงแผ่นดิน และที่ดินของกรมชลประทาน ก็ต้องพิจารณาว่าที่ดินเหล่านี้เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือเป็นที่ดินของรัฐอันอยู่ในลักษณะดังกล่าวมาแล้วข้างบนหรือไม่

ในส่วนที่เกี่ยวกับสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๓๐๔ บัญญัติว่า "สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้นรวมทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน เช่น (๑) ที่ดินรกร้างว่างเปล่า ฯลฯ (๒) ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นต้นว่า ที่ชายคลอง ทางน้ำ ทางหลวง ฯลฯ" ทั้งนี้ เห็นได้ชัดว่าที่ดินในกรณีนี้หรือมามีลักษณะ เป็นทางน้ำ ทางหลวงอยู่แล้ว หรือเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่าซึ่งมีกฎหมาย (พระราชกฤษฎีกา) หวงห้ามไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ คือเพื่อประโยชน์ในการรถไฟบาง เพื่อประโยชน์ในการสร้างทางหลวงบาง และเพื่อประโยชน์ในการชลประทานบาง เพราะฉะนั้น ที่ดินเหล่านี้จึงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือทรัพย์สินของแผ่นดิน ตามความในมาตรา ๑๓๐๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และเป็นส่วนหนึ่งแห่งที่ดินของรัฐโดยปราศจากปัญหา อีกประการหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันสำหรับที่ดินเหล่านี้ ก็มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น กล่าวคือ ที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทยเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดวางการรถไฟและทางหลวงและกฎหมายว่าด้วยการรถไฟแห่งประเทศไทย ที่ดินของกรมทางหลวงแผ่นดินเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยทางหลวง และที่ดินของกรมชลประทานเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวง และในกรณีที่เป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่าก็เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้ ที่ดินเหล่านี้จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับการดูแลรักษาและดำเนินการคุ้มครองป้องกัน

ตามมาตรา ๕ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน นอกจากนี้เมื่อที่ดินเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งแห่งที่ดินของ
รัฐและมีบุคคล (การรถไฟแห่งประเทศไทย กรมทางหลวงแผ่นดิน และกรมชลประทาน ซึ่งเป็น
นิติบุคคล) มีสิทธิครอบครองอยู่แล้ว จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับการจัดหาผลประโยชน์ตามมาตรา ๑๐
แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

อาศัยเหตุดังกล่าวมานี้ คณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเห็นว่าอำนาจจัดที่ดินของการรถไฟ
แห่งประเทศไทย ที่ดินของกรมทางหลวงแผ่นดิน และที่ดินของกรมชลประทานตามประมวลกฎ
หมายที่ดินหาไม่มี และเพราะเหตุนี้ ที่ดินเหล่านี้จึงไม่อยู่ในข่ายบังคับที่จะต้องแจ้งการครอบครอง
ตามมาตรา ๕ วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๔๘๙

ปัญหาข้อที่สอง

ประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา ๓๕ บัญญัติว่า บุคคลใดมีที่ดินเกินกว่าสิทธิตามจำนวน
ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๔ (ก) ต้อง (๑) แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในท้องที่ซึ่งที่ดินตั้งอยู่ว่าตน
มีสิทธิในที่ดินประเภทใด เท่าใด ภายในระยะเวลาที่รัฐมนตรีจะได้ออกประกาศกำหนดในราชกิจจานุ
เบกษา ฯลฯ และมาตรา ๓๖ บัญญัติว่า การกำหนดสิทธิในที่ดินตามมาตรา ๓๔ มีโทษกระ
เทือนแก่ผู้มีสิทธิในที่ดินอยู่แล้วก่อนวันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ และแก่ที่ดินตั้งต่อไปนี้
(๑) ที่ดินของทบวงการเมือง องค์การของรัฐ และสหกรณ์ ฯลฯ ทั้งนี้ จึงเห็นได้ว่า การมีที่ดิน
เกินจำนวนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๔ จะต้องแจ้งตามมาตรา ๓๕ แต่ทั้งนี้มิใช่ข้อยกเว้นไว้ตามมาตรา
๓๖ กล่าวคือ การมีที่ดินเกินจำนวนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๔ นั้น ไม่กระเทือนหรือออกนัยหนึ่ง
มิใช่บังคับแก่ผู้มีสิทธิในที่ดินอยู่แล้วก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ และแก่ที่ดินของทบวง
การเมือง หรือองค์การของรัฐ ฯลฯ ทั้งนี้ ก็หมายความว่า มาตรา ๓๖ เป็นข้อยกเว้นที่มีให้มา
มาตรา ๓๕ มาใช้บังคับนั่นเอง ผลจึงเป็นว่า เมื่อมาตรา ๓๕ ไม่ต้องนำมาใช้บังคับแก่กรณีใด
แล้ว มาตรา ๓๕ ที่ให้แจ้งการมีที่ดินเกินจำนวนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๔ ก็ไม่ต้องนำมาใช้บังคับ
แก่กรณีนั้นด้วย

สำหรับที่ดินในกรณีนี้หรือมา ปราบกว่ากรมทางหลวงแผ่นดินและกรมชลประทานเป็น
ทบวงการเมืองตามความในมาตรา ๓๖ (ข) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ส่วนการรถไฟ
แห่งประเทศไทยซึ่งตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๔๘๔ นั้น แม้

(ก) มาตรา ๓๕ บัญญัติว่า " นับแต่วันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ บุคคลจะมีสิทธิในที่ดินได้
ดังต่อไปนี้

(๑) ที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม	ไม่เกิน	๕๐	ไร่
(๒) ที่ดิน เพื่ออุตสาหกรรม	ไม่เกิน	๑๐	ไร่
(๓) ที่ดิน เพื่อพาณิชย์กรรม	ไม่เกิน	๕	ไร่
(๔) ที่ดิน เพื่ออยู่อาศัย	ไม่เกิน	๕	ไร่

ทั้งนี้ เว้นแต่จะมีบทบัญญัติเป็นอย่างอื่นในประมวลกฎหมายนี้ "

(ข) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๓๖ บัญญัติว่า "ทบวงการเมืองคือ กระทรวง
และกรมในรัฐบาล เทศาภิบาลปกครองท้องที่ และประชาบาลทั้งหลาย"

แม่พระราชบัญญัติที่กล่าวนี้จะมีได้ระบุว่าเป็นองค์การของรัฐบาลหรือองค์การของรัฐ ก็ตาม แต่เนื่องจากเดิมเป็นกรมรถไฟซึ่งเป็นทบวงการเมือง แล้วยุบจัดตั้งขึ้นเป็นหน่วยงาน เอกเทศ มีสภาพเป็นนิติบุคคล รับโอนกิจการของกรมรถไฟมาดำเนินการต่อไป กับทั้งได้รับ สิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ บรรดาที่กฎหมายให้ไว้แก่กรมรถไฟประการหนึ่ง กับอีกประการหนึ่ง ปรากฏตามหนังสือของกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร น.ว. ๒๒๗/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๗ แจงมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับความหมายของคำว่า "องค์การของรัฐบาล" ซึ่งมีความว่า "ที่ใดอ้างถึง "องค์การของรัฐบาล" หรือ "องค์การรัฐบาล" หรือ "องค์การ ของรัฐ" แล้ว ให้หมายความถึงองค์การที่ได้ตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกาตามพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๕๖ และให้หมายความรวมถึงองค์การที่ ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ เช่น การรถไฟแห่งประเทศไทย ฯลฯ ด้วย" (ดูสำเนาท้ายบันทึกนี้) จึงแสดงให้เห็นชัดว่า การรถไฟแห่งประเทศไทยที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประ เทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๔ นั้น มีสภาพเป็นองค์การของรัฐบาลหรือองค์การของรัฐโดยปราศจาก ปัญหา

เมื่อการรถไฟแห่งประเทศไทยเป็นองค์การของรัฐ และกรมทางหลวงแผ่นดิน และกรมชลประทานเป็นทบวงการเมือง ดังกล่าวมาแล้ว ที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย ที่ดินของกรมทางหลวงแผ่นดิน และที่ดินของกรมชลประทาน ก็ต้องช่วยชดเชยเวนตามมาตรา ๓๖ ที่มีให้นำมาตรา ๓๔ มาใช้บังคับ และด้วยเหตุนี้ ที่ดินดังกล่าวจึงไม่อยู่ในข่ายบังคับที่จะต้องแจ้ง การมีที่ดินเกินกว่าสิทธิตามมาตรา ๓๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน.

(ลงชื่อ) หยุต แสงอุทัย

(นายหยุต แสงอุทัย)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๕๕

สำเนาอันถูกต้อง.

๕ ตุลาคม ๒๕๕๕

(สำเนา) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา วันที่ ๕๘๗ ลงวันที่ ๒๒ ก. ย. ๕๗

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อทราบ.

(ลงชื่อ) มนูญ บริสุทธิ์

๒๒ ก. ย. ๕๗

ที่ น.ว. ๒๒๗/๒๕๕๗

กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร

๒๑ กันยายน ๒๕๕๗

เรื่อง ความหมายของคำว่า "องค์การของรัฐบาล"

เรียน (รัฐมนตรีว่าการทบวงคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร)

ควมมีปัญหายุ่งเกี่ยวกับความหมายของคำว่า "องค์การของรัฐบาล" ที่จะหมายความเฉพาะองค์การที่ไต่ตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๕๖ เท่านั้น หรือจะหมายความรวมถึงองค์การที่ไต่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ เช่น การรถไฟแห่งประเทศไทย การท่าเรือแห่งประเทศไทย องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ควบ

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเกี่ยวกับความหมายของคำว่า "องค์การของรัฐบาล" แล้ว ในที่สุดลงมติให้ถือว่า ที่ไต่อาจถึง "องค์การของรัฐบาล" หรือ "องค์การรัฐบาล" หรือ "องค์การของรัฐ" แล้ว ให้ความหมายรวมถึงองค์การที่ไต่ตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๕๖ และให้ความหมายรวมถึงองค์การที่ไต่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ เช่น การรถไฟแห่งประเทศไทย การท่าเรือแห่งประเทศไทย และองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ควบ

จึงเรียนยืนยันมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

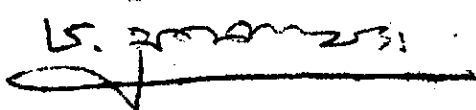
(ลงชื่อ) ปุ่น จาคิกวนิช

(นายปุ่น จาคิกวนิช)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร

รักษาการแทนเลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร

สำเนาอันถูกต้อง.

พระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของ
รัฐบาล
พ.ศ. ๒๔๘๖

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๖
เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า -

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล พ.ศ. ๒๔๘๖"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ เมื่อรัฐบาลเห็นเป็นการสมควรจะจัดตั้งองค์การ เพื่อดำเนินกิจการอันเป็นสาธารณประโยชน์ หรือเพื่อประโยชน์ในการเศรษฐกิจ หรือช่วยเหลือในการครองชีพ หรืออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน โดยใช้จ่ายเงินจากงบประมาณแผ่นดิน ให้กระทำได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๔ องค์การซึ่งได้จัดตั้งขึ้นตามความในพระราชบัญญัตินี้ ให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล

มาตรา ๕ ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การตามความในมาตรา ๓ อย่างน้อยจะต้องมีข้อความดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อขององค์การ
- (๒) ที่ตั้งของสำนักงานแห่งใหญ่
- (๓) วัตถุประสงค์ขององค์การ
- (๔) บุคคลที่ได้รับอนุมัติ
- (๕) การจัดสรรผลประโยชน์
- (๖) การควบคุมและการบริหารกิจการขององค์การ ตลอดจนอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ผู้อำนวยการ หรือผู้จัดการ แลว่ากรณี

(๑) การบัญชี การสอบ และการตรวจ

(๒) ข้อกำหนดอื่น ๆ อันจำเป็นเพื่อให้กิจการขององค์การได้ดำเนิน

ไปโดยเรียบร้อย

มาตรา ๒ การบูรณะองค์การตามความในพระราชบัญญัตินี้ ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ โดยกำหนดวิธีการจัดทรัพย์สินไว้ด้วย

มาตรา ๓ โฆษกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้.

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ.

จอมพล ป.พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี